

da er det Domstolene, der have at afgjøre Spørgsmaalet, Domstolene, hvem det er overdraget at træffe den fornødne Bestemmelse i saa Henseende, og at den Mand, der faaer sin Sag paatjendt af Domstolene, maa anerkjende, at der skeer ham fuld Ret, og at han ingen Grund har til at klage. Den Frygt, som den ærede Rigsdagsmand har for at bringe Sagen ind for Domstolene, er derfor et godt Varsel for, at han føler, hvor svag hans hele Bewisførelse er. Han føler, at Domstolene ville gaae den samme Vej som Regjeringen, og netop derfor har jeg heller ikke nogen Betænkelse ved at gaae ind paa Endringsforslaget, da jeg føler, at jeg ikke er i Strid med et bestaaende Retsforhold, men kun gjør et bestaaende Retsforhold gjældende. Alt, hvad man siger om Indgreb i Eiendomsretten, er grebet ud af Luften.

Jeg troer, at den ærede Rigsdagsmand gjør disse Ciere en meget slet Tjeneste ved at forhindre, at Loven kommer ud. Jeg idetmindste er overbevist om, at der er dem iblandt dem, som med største Glæde tage mod denne Lov. Der er blandt de Ciere, der have klaget over Loven, dem, der have bedet mig, om jeg vilde afgive skriftligt fra mig et Bewis for, at jeg agtede at forebringe Loven, fordi de ansaae det for at være af Vigtighed med Hensyn til Eiendommenes Priis og for deres Credit, at denne Lov kunde føres igjennem. Naturligviis vilde Cierne, om de kunde faae fuld Frihed til at benytte deres Grunde, tage derimod med største Glæde; det er en Selvsølge, at de helst vilde have Ret dertil, men derom er der jo ikke Tale. Lad da Spørgsmaalet komme for Domstolene, og lad dem dømme os imellem. Naar den ærede Rigsdagsmand ikke tør lade Domstolene dømme hans Mening og min Mening imellem, saa er det Tegn paa, at der inderst i hans Sjæl er Noget, som siger, at han ikke har Ret.

Ischering: Jeg vil ikke komme ind paa Spørgsmaalet igjen om, hvad Domstole med Ohygighed kunne afgjøre eller ikke; men jeg anseer den Vej, som her er foreslaaet, for urigtig. Dersom den kan betredes, behøve vi

ikke nogen Lov derom. Staaer det Middel aabent, maa det staae til Regjeringen at bringe denne Afgjørelse tilveie. Vi kunne da simpelt hen forkaste Loven, saa have vi ikke sat os i Forlegenhed med Hensyn til Expropriationen. — Jeg spørger ikke, om Bedkommende vinder eller ikke vinder ved Expropriationen; men jeg spørger ganske simpelt, om det er rigtigt og forstandigt, under Omstændigheder som disse, at give en Nabo en Expropriationsret imod hans Nabo. Det, at man nu har skudt Communen ind imellem, forandrer ikke Sagen det allermindste; thi det ligger ikke for som et Krav af Communen paa Nødvendighedens, ja jeg vil gaae videre og sige, endog kun paa det Nyttiges Vegne. Saaledes ligger det ikke for; her ligger en Lov for, som fra en Mand, der kalder sig Monarchiet, forlanger at sætte en Anden, hans Nabo, han hedde Peer eller Boul, ud af hans Eiendomsret, idet han derhos siger: mine gode Venner, Hospitaller etc., vil jeg holde fri, de private Ciere under min Tugt og Bidst. Under Forhold af den Natur er der ikke Andet at gjøre end at forkaste Loven i Retfærdighedens Navn. Jeg kommer nu tilbage til hvad jeg bemærkede i Begyndelsen: lad alle den Art Expropriationer — og det burde man i Grunden gjøre ved alle Expropriationer — begynde med, at enhver Privatmand, som vil blive berørt af Expropriationen, giver sin Mening tilkjende derom, forinden vi afgjøre Retten til at expropriere; dette skeer i de fleste Lande, alt efter som de ere meer eller mindre civiliserede, alt som Udviklingen er større eller mindre; det skeer i en større Grad i England, og det skeer ogsaa i Frankrig, skjøndt i en mindre Grad, det skeer i en ikke ringe fremtrædende Grad i Belgien, og det skeer om end ufuldstændigt i adskillige Cantoner i Schweiz, saa at der hverken er noget Banskelligt eller noget Nytt deri, og under et Forhold som dette er det vistnok det eneste Naturlige. Vi vilde gjøre megen Uret i at bevæge os et eneste Skridt frem, da det aldeles ingen Hast har, paa den Bane, som her er os anvist.

Schovelin: Den ærede sidste Taler meente, at naar man vilde vælge den Vej, at lade Sagen afgjøre ved Domstolene, saa kunde